

Tahiri Mutlu



1900 yılında Isparta'nın Atabey kazasında doğdu. Bediüzzaman'ın yakın talebelerindendir. 1943'de Denizli, 1948'de Afyon hapislerinde Bediüzzaman'la birlikte bulundu.

1977'de vefat etti.

Güller beldesinin gülü

Fikrim ve gönlüm onun hatıralarıyla dolu... Makinadaki şeritten onu dinliyorum. Ötelerden. Nur âleminin derinliklerinden, ebedlerinden sesleniyor sanki...

Kur'ân için çırpınan, didinen, göz yaşı dökken, mübarek hayali karşımda duruyor. Tebessüm ediyor, dosta kavuşmanın sevinci içinde "Yâr ile hemdem" olmanın bayramını ediyor.

Atabeyli Mehmet Tahirî Mutlu... 1900-1977 Nisan!...

İşte güller beldesinin gülü Tahirî Mutlu..

Meleklerin gül demetleriyle karşıladıkları bir evliya... Ama kendisi velayetini bilmeyen bir bahtiyar veli...

Selâm olsun sana Tahirî Ağabey!

Defterdeki yoklamada bizi "yok" hanesine yazmayasın. Elinde yılların yıprattığı bir dua, niyaz ve münacat kitabı vardı. Burada isim isim insanları sıralamıştı. Hep dua ederdi, yalvarır, yakarırdı. Geceleri, seherleri...

İlâhî! Yoklama gününde, defterindeki listede bizi unutma, yoklar hanesine, hiçler sayfasına yazma. Devamsızlıktan sınıfta kalmayalım. O mahşerî kalabalıkta, şayet sesimiz boğuk ve kısık çıkarsa, bizi duy, buradayız dediğimizde bizi mevcut göster.

Gür sesinle, tâdat günü, ismimizi tam ve var'dır sayfasına yaz.

Tahirî Mutlu... Gerçekten mutlu bir insandı. Mutlu mes'ut bahtiyar Üstad'ın mutlu bir talebesi. Ne mutlu ona... Ne mutlu temiz Tahirî'ye...

Tahirî Mutlu'yu dinliyorum şu anda, geliniz isterseniz, size de dinleteyim bu mutlu sesi. Anatole France'in dediği gibi :

“Bu hatıra kırıntılarında da hoşlanabilecek kimseler bulunabilir.”

Tahirî, Lütfî'nin yerini alır

“Üstad Hazretleri Barla'da bulunduğu yıllardaydı. Bizim Atabey'den ve civar köylerden yanına giden ve ona talebe olanlar vardı: Küçük Lütfî, Mesut, Hafız Ali, Küçük Zühtü. Bu arkadaşlar, daha sonra Eskişehir hapsine de gitmişlerdi.

“Küçük Lütfî, Eskişehir hapsinden döndükten sonra vefat etmişti. Kendisi Hafız Ali'nin akrabası olurdu. Vefatına biz de gitmiştik. Defnettikten sonra, merhum Hafız Ali, İmam H.Mustafa'ya beni göstererek, “Lütfî'nin yerini boş bırakalım. Tahirî, Lütfî'nin yerini alır” diyordu.

“Demek kısmetimiz varmış..... Cenab-ı Hak nasip etti. Daha önceleri, 1930 yıllarında da tanırdım. Ama asıl Nur'un hizmetine girişim 1935'den sonra oldu.

Üstad'a Lemeat'ı götürmüştüm.

“Kastamonu'da Üstad'ın ziyaretine gitmiştim. Bastırdığım eserleri, İstanbul'da Sahaflar çarşısında bulduğum Lemeat'ı götürmüştüm. Çok sevindi, Lemeat'ı Sözler'in arkasına yazdırdı. Dersler yaptı. O günkü sevinç içinde, bana, Mevlâna Halid Hazretleri'nin cübbesini giydirmişti.”

Tahirî Mutlu, mektuplarda geçen bazı tabirleri şöyle anlatıyordu:

“Mübarekler heyeti : Kuleönü talebeleridir...

“Medrese-i Nuriye : Sav Köyü..

“Gül Fabrikası sahipleri : Hüsrev Altınbaşak, Rüştü Çakın, Refet Barutçu...

“Nur fabrikasının mensupları ise: H.Ali Ergün, Büyük Ruhlu Küçük Ali, H.Mustafa ve Tahirî Mutlu...”

İhtiyarların genci

Nur hizmetindeki müstesna sadakat ve doğruluğu ile, bir yıldız gibi parlamıştı. Eserlerin yazılmasında, matbaalarda basılmasında, her yerde çeşitli şartlar altında unutulmayan hizmetleri olmuştu.

İslâmköylü Hafız Ali'nin varisi, Nur fabrikası mensubu Tahirî Mutlu, Üstad'ın yine başka bir tabiriyle “İhtiyarların genci” şimdi hakiki gençlik diyarına gitmişti.

Uzun boylu, ak sakallı, iri, kalın kaşlı, gür maveraî bir sesi vardı. Konuşurken sanki, başka âlemlerden,ötelelerden, ebediyetten gibi gelir sesi.

Huzur ve sükûnla dolu bir dünyası vardı. Zaman zaman onun bu huzurlu dünyasından huzur almaya giderdik.

Cübbenin tapusu

Yine böyle bir ziyaretine gitmiştim. Doyumsuz sohbetinden, yine istifade etmek istemiştim.

Üstadından bir yâdigar, bir mübarek namaz cübbesi vardı. Bunun kendisine ne zaman intikal ettiğini sordum. Hemen kalkarak “Cübbenin tapusu” dediği yine Üstadının el yazısı olan bir kâğıdı tutuşturdu elime... Bu yazıda, bizzat Bediüzzaman 1943'de Denizli hapsinde bu cübbeyi Tahirî Mutlu'ya hediye ettiğini yazıyordu.

Cübbenin kendisine gelişini şöyle anlatıyordu :

“Denizli hapsine gitmeden evvel iki cübbesi vardı. Bunlardan birisini ‘Nur Fabrikasının Sahibi’ dediği Hafız Ali Efendiye [Ergün] vermişti. Fakat bundan H. Ali’nin haberi yoktu. Bir arkadaş vasıtasıyla göndermişti. Denizli’de Ali Efendi vefat edince, Üstad cübbeyi bir senet mukabiline bana verdi.”

Son görüşmemizde bir çocuk safiyet ve masumiyetiyle “Cübbenin Senedi” dediği yazıyı çıkarıp bana teslim etmişti. Bu yazıda şunları okuyorduk :

“Bismihi Sübhanehu

“Aziz, sıddık, kahraman, ikinci Hüsrev, ikinci Hafız ali ve onun ve Lütfi’nin varisi ve birinci Tahirî kardaşım:

“O meşlahı sana hediye ediyorum.

Kardeşiniz Said Nursî”

Sarsılmayan sadakat, aldanmayan zekâ sahibi Tahirî

Kendisi bir tevazû abidesi sanki.... Melekler gibi tertemiz, lekesiz bir mü’mindir. Ak saçını İslâmiyete hizmette ağartmıştı. Nur gibi parlayan bir nâsiye ve bembeyaz bir sakal...

Kendisiyle ilgili, kendisini yücelten hatıraları pek hatırlamıyordu bile...

Üstad’ın onun için “Sarsılmayan sadakatı, aldanmayan zekâsiyle” diye onu tarif tavsif ediyordu.

Bir Veliyy-i Azîm

Afyon Hapishanesindeki Nur talebeleri arasındaki bazı üzücü olaylardan dolayı, el açıp yalvaran Bediüzzaman :

“Ya Rabbi! Yok mu bir talebem?’ diye Cenab-ı Hakka iltica ettiğim zaman birinden bana Tahirî gösterildi” diyor ve anlatmaya devam ediyordu.

“Tahirî, o zaman seni bir veliy-yi azîm, bir kutup tahayyül ettim. Sonra baktım ki, sen istihdam olunuyorsun.”

Burada Bediüzzaman, Tahirî Mutlu’ya soruyor :

“Tahirî, istihdam olduğuna mı razısın, yoksa benim zannımda [veliy-yi azîm] olmasını mı istersin?”

Mübarek veli Tahirî Mutlu, Üstad’ının sualine şöyle cevap veriyor :

“İstihdam edilmemi isterim, Üstad’ım...”

“Maşaallah!... Gerçi velidir” diyor.

Ama bunları kendisi anlatmıyordu. Sorduğumuzda, “Hatırlamıyorum” diyordu. O hizmetle ilgili meseleleri hatırlıyor, anlatıyordu.

Kur’ân hizmeti: İman hizmeti... Nur hizmeti... yarım yüz yıl, ömrü bu mukaddes hizmetin içinde geçmişti. Karakollar, hapisler, onun bu hizmet uğrunda geçtiği menziller ve duraklardı.

Atabey’de bize çelebiler derlerdi

Son ziyaretimde aslını, dedelerini sormuştum kendisine. “Babamın dayısı Mevlânâ’ya bağlıydı. Mevlânâ postnişiniydi. Bu sebepten bize Atabey’de Çelebiler derlerdi. Soyadı kanunu mecburiyetinde, soyadı olarak Çelebi’yi almıştık. O yıllarda Atabey’e gelen bir mülkiye müfettişi :‘Hâlâ bu çecelebilik kalkmadı mı?’ diye, bizim bu soy ismimizi almamıza razı

olmamıştı.”

“Tahirî, işte sen böyle diyebilirsin”

Yirmi Sekizinci Söz, Nur Risalelerinden cennetle ilgili bir risaledir.

Bir gün Bediüzzaman'ın huzurunda Tahirî Mutlu'nun da olduğu bir derste bu Risaleden bir parça okunmuş :

“İnsan olan insan diyebilir ki: ‘Benim Hâlıkım, bu dünyayı bana hane yapmış; güneş benim bir lambamdır; yıldızlar benim elektriklerimdir; yeryüzü çiçekli-miçekli halılarla serilmiş benim bir beşiğimdir’ der Allah’a şükreder.”

Dersin tam bu kısmında Üstad Bediüzzaman şöyle der:

“Tahiri, işte sen böyle diyebilirsin”

Gerçekten Tahirî Mutlu, bu kudsî dersin sırrına ermiş insandı. Uzun ömrünün, büyük bir kısmını Üstadıyla ve onun iman hizmetine yardımcı olmakla geçirmişti.

Sakın yine gülsuyu içmeyesin

Bir yaz günü sıcaklar İstanbul'u yakıp kavuruyor. Kocamustafapaşa'daki evine ziyarete gitmiştim. Evi çok yüksekti. Biraz da süratli merdivenleri çıktığımdan, terlemiş ve çok yorulmuştum. Yedi katı süratli çıkmanın kalb çırpıntıları içinde, oradaki arkadaşlardan biraz soğuk su istemiştim. onlar da buzdolabında soğuk suyun olduğunu söyleyince hiç durmadan samimiyetle gelen bir hareketle, buzdolabını açtım. Buz gibi buğulu soğuk su şişeleri dizilmişti.

Şişelerden birini alarak, bardağa doldurdum. Kuruyan dudaklarım soğuk suyun hasreti içinde, bir ağız dolusu buz gibi su, mideme inmiş. İkinci yudum atacaktım ki, midem tersine döndü âdetâ. Süratle lavaboya koştum..

Yanlışlıkla buzdolabındaki gül suyunu içmiştim.

Atabey'in gül suyunu, soğuk su zanniyle, hararetin verdiği iştihakla yudumlamıştım.

Her ne kadar istifra ederek atmaya çalıştımsa da mümkün olmadı. Durumu öğrenen mübarek insan, Tahirî Ağabey, gülüp duruyordu.

Bu hâdiseden sonra kendisiyle her karşılaştığımda, daima gülerdi rahmetli... “Sakın yine gül suyunu içmeyesin” derdi.

Belki on beş gün, ağızımdan gül kokusu geliyordu. Nefesimden bile gül kokusu çıkıyordu.

Derin derin güler durur, gül suyunu hatırlardı. Gül şehrinin güller gibi hoş, temiz insanı, makamın cennetin gül bahçeleri olsun.

Üstad, Tahirî'nin hatırı için suçlu talebesini affederdi.

Üstadının yanında çok ehemmiyetli yeri ve mevki vardı. Bazan Üstad Bediüzzaman, bazı talebelerine kızıp, darıldığı zaman, o hiddet anında, içeri Tahirî Mutlu girince, o hiddet halinden çıkan Üstad, hep onun hatırı için, o suçu bağışlayıp affedermiş.

Bir anda o hiddetli, öfkeli hali hemen değişip:

“Tahirî! Gel..” diye tebessümle karşılanmış, rahmetliyi..

Ey Allah'ın veli kulu!

Eyüpsultan tepelerinde, ebediyetlerin nurlu dünyasından, şu karanlık dünyamıza ışık, himmet ve mânevî yardımını

esirgeme!

Sahaflar'da Üstad'ın eski eserlerini buldum

Tahirî Mutlu, Üstad Bediüzzaman'la alâkalı hatıratının devamında şunları anlatmıştı :

"1942 senesinde İstanbul'da kırk beş gün kaldım. Bozkurt Matbaasında, Ayetü'l-Kübra'yı bastırmıştım. O zaman ekmeçleri karne ile alırdık. Halk Partisi devrinde her şey karne ile satılırdı. Karneyi belediyeye imzalatır, ondan sonra ekmeği alırdık.

"Sık sık Sahaflar Çarşısına uğrayarak, 'Bediüzzaman'ın eserlerinden varmı?' diye sorar, soruştururduk. Bu sırada, Üstad'ın eski eserlerinden, İsharatü'l-İcaz, Hakikat Çekirdekleri ve Lemeat'ı bulmuştum.

"Ayetü'l-Kübra'yı bastırdıktan sonra vapurla İnebolu'ya gittim.

Oradan da Kastamonu'ya geçtim.

"Kastamonu'da Üstadla görüşüm. Üstad sevindi. Bilhassa Lemeat'ı görünce çok memnun oldu..."

Üstad Lemeat'la ilgili ne diyor?

Hâdiseyi bir de Bediüzzaman'ın mektubundan takip edelim :

"Aziz, sıddık kardeşlerim ve hizmet-i Kur'âniyede kuvvetli arkadaşlarım,

"Bu defa kahraman Tahirî'yi umumunuz namına gördüm. Ve onda bir Lütfi. bir Hafız Ali, bir Hüsrev ve bir Said [fakat genç Said] müşahade ettim. Cenab-ı Hakka çok şükrettim. Bu defa onun kokusunu alıp, O daha gelmeden, benim yanıma gelen komiser ve taharri adamları münasebetiyle, benden talebeler tarafından sual edilen bir mesele, belki size de bir faidesi var diye gönderildi." [Kastamonu Lâhikası, Shf: 106]

Müteakiben gelen mektuplarda, yine Lemeat konusuna temas eden Bediüzzaman:

"Kahraman Tahirî'nin bana getirdiği bir nüsha Lemeat'ı çok kıymetli gördüm. Eğer bir nüsha daha o havalide varsa, siz de o parçayı nüshalarınızın âhırine yazarsınız. Zaten Lemeat, kendisi de harikadır. Ramazan-ı Şerifte, yirmi gün zarfında, nesir bir surette tekellüfsüz, birden yazılmış. Sonra baktım, sehl-i mümteni gibi, nesr-i manzum ve nazm-ı mensur suretine almış." [Kastamonu Lâhikası, s. 133]

Lemeat, parlayışlar, parıltılar mânasına gelmektedir. Eser 48 sayfadır. Ayrıca sonunda "Tarihçe-i Hayatın Zeyli" diye iki sayfalık bir ek bölümü vardır.

Bu ek bölümde Abdülmecid Nursî'nin ve Abdurrahman Nursî'nin birer küçük manzumeleri yer almaktadır.

29x19 ebadındaki eserin yeniden neşri sırasında, müellifi Bediüzzaman tarafından bazı değişikliklere tabi tutulmuştur.

Sözler isimli eserinin sonuna, yeni harfleriyle eklenen Lemeat, 1957 yılında bizzat müellif tarafından bazı değişikliklere tabi tutulmuş, bazı çıkartmalar yapılarak daha da küçültülmüştür.

Üstadın hazin Barla ziyareti

Bediüzzaman'ın Nur Risalelerinin ilk dershanesi olan Barla'dan ayrılalı yirmi yıla yaklaşmıştı. Bu yirmi yıl zarfında belki yirmi şehir daha gezmişlerdi.

Bütün menfi hâdiselere rağmen o, hür başıyla, beyaz sarığıyla bütün inkâr dünyasına karşı meydan okuyordu.

Başlattığı maneviyat harekâtını, çeşitli engellere, manialara rağmen başarı ile yürütüyordu.

Barla'yı çok özlemişti. Ana ocağı, baba yuvası gibi hasret duymuştu. Yeşil Barla'ya..

"Nurs karyesine karşı olan sıla-ı rahimden daha ziyade bir saikle geldim Barla'ya" diyordu.

Yediden yetmişe Barlalılar, "Hoca Efendi" gelmiş diye koşa koşa karşılamaya çıkmışlardı.

Gençler, ihtiyarlar, çocuklar, kadınlar hepsi ayaklanmış Üstad'ı, Hoca'yı karşılamaya koşuyorlardı.

Üst yoldan belediye binasının önündeki meydana girmişti arabası, Sevgi dolu, şefkat dolu gözlerle süzüyordu etrafı... İki kolunda iki sevgili talebesi vardı : Zübeyir Gündüzalp ve Tahirî Mutlu..

Dik ve taş yokuşu yavaş yavaş iniyorlardı. Baharın gülleri açmış, mis gibi kokuyordu etraf..

Barla'ya ilk geldiği günler onun yardımına koşanlardan Mustafa Çavuşlar, Muhacir Ahmedler ebediyet âlemine göçmüşlerdi.

Dik yokuşu inerken, Mustafa Çavuş'un evinin önünden geçerken, kapıda asılı duran koca kilide gözleri takılınca o şehla gözler yaşla doldu. Ağlıyordu koca Bedi... Eski dostlarını, ilk talebelerini düşünerek ağlıyordu. Hayali yıllar öncesine gitmişti.

İki kolundaki iki sevgili talebesiyle iniyordu. Yavaş yavaş dershanesine doğru..

Yıllar çabuk geçiyor... Bugün hiçbirisi maddeten yok aramızda 1971'in Nisan ayında Zübeyir Gündüzalp'i kaybettik. 1977'nin Nisan'ında Tahirî Mutlu'yu yolcu ettik âhret âlemine. Bunlar aramızda artık maddeten yoklar, ama mânen, rûhen yanımızdadırlar.

Tahirî Mutlu Ağabey'e

"Sen ki, Nur bahçesinin nadide gülüsün.

"Aziz ruhuna Nurdan haleler bürünsün,

"Fecirlerden makberine Nurlar dökülsün,

"Fecirler ki, ne kadar zinde ve mutlu,

"Sen mutlusun, biz mutluyuz, İslâm mutlu..."

M.Ziya AKÇA